

КУКУРУДЗА, І НОВИЙ НЕБЕЗПЕЧНИЙ ШКІДНИК

Макарчук М. О.

Кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач
Уманський національний університет садівництва

Кукурудза важлива зернова, кормова і харчова культура. Її вирощуються на більшій частині території України.

Десятки років підряд, основним шкідником для культури як у Америці так і Європі був кукурудзяний стебловий метелик (*Ostrinia nubilalis* Hbn). Основна частка шкодочинності якого становить від 10 до 20 відсотків. Проте, в останні роки на полях значного поширення набув західний кукурудзяний жук (*Diabrotica virgifera* Le Conte). Основним ареалом існування якого з 1955 року є Північна Америка. Та вже у 1989 році через авіасполучення, автотранспорт та залізничні шляхи він потрапляє до Європи (із залишками ґрунту на насінні). Шкодочинність личинки на корінні кукурудзи може призвести до збитків 1 млрд доларів на рік, за це і отримав він другу назву «мільярдодоларовий жук» [1].

На території нашої країни західний кукурудзяний жук (ЗКЖ) було ідентифіковано у 2001 році в Закарпатській області, тоді як у 2006 році зафіксовано його в усіх районах тієї області. Станом на 2013 рік він уже зустрічається на території семи областей [2]. Та у 2018 році його було зафіксовано у Київській, Миколаївській, Одеській та Черкаській областях. Вже у 2019 році його поширення встановлено в 15 областях України [3]. Гарна погода, вітряні години та транспорт сприяють поширенню жука на відстань від 10 аж до 40 км (від 45 хвилин до 4 годин його льоту) [4]. Однак, найповільніше його поширення спостерігається в жарких умовах півдня [2].

Основними заходами боротьби зі шкідником є додержання сівозміни, із поверненням культури не раніше ніж через три роки (що зменшить його кількість, однак не виключить пошкодження); внесення пестицидів під час сівби для знищення личинки ЗКЖ.

Важливо відмітити, що селекціонерами було створено селекційних зразок кукурудзи «Кішкун» стійкий до ЗКЖ, через біологічний бар'єр, який проявляється у потовщених клітинах кореневої системи рослин (яку шкідник не може пошкодити) [5]. Його личинки у пошуках їжі можуть проникати на глибину до 50 см [6]. Проте значного поширення не набув через не врегульоване відношення до трансгенних форм [4].

Особливого значення набувають зразки, які мають високу регенераційну здатність коріння, його глибоке залягання.

Сприятливими умовами для його поширення є середньорічна температура 13 С, а то навіть і 9 С. Саме тому його поширенню сприяли ґрунтово-кліматичні умови нашої країни [7]. Проте, шкідник може зимувати в стадії яйця під час діпаузи, витримуючи короткочасне зниження температури до -10 °С.

У наших дослідженнях ми особливо пильно стежимо за наявністю шкідників на культурі. За останні три роки у досліді відмічали пошкодження кукурудзяним метеликом на рівні 1,2; 2,5 та 1,6 %. За умови відносної вологості повітря від 64 до 68 % із середньою температурою повітря за літо від 20,9 до 21,4°C, відповідно до середньобаторічних даних 67 % та 18,3°C. На нашу радість західного кукурудзяного жука у досліді з кукурудзою не було ідентифіковано.

Отже, вивчення поширення шкідника та діагностика рівня пошкодження культури потребує подальших досліджень, щодо зменшення негативного впливу життєдіяльності кукурудзяного стеблового метелика та західного кукурудзяного жука на рентабельність вирощування кукурудзи. Тоді як напрацювання селекціонерів щодо створення та впровадження у виробництво зразків кукурудзи із розвиненою регенераційною здатністю та високою міцністю кореневої системи є актуальним і економічно вигідним.

Список використаної літератури:

1. Федоренко В. Західний кукурудзяний жук. Польові новини. 2019. № 3. URL: https://admin.fmc.com.ua/media/fmc/field_news_file/f092a1db-7fa3-4eae-b837-12e4520019cb_FMC_FN-20193-2.pdf
2. Чугрій В.Ю. Аналіз розповсюдження західного кукурудзяного жука на території Тернопільської області та прогноз його поширення на 5 років. URL: http://www.eppo.org/QUARANTINE/Diabrotica_virgifera/diabroticavirgifera.htm/.
3. Сухомлін К, Коширець В., Зінченко М., Зінченко О., Білецький Ю. Сучасний стан популяції західного кукурудзяного жука *Diabrotica virgifera virgifera* (Coleoptera: Chrysomelidae) на території Волинської області. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2019., № 3(387). С. 72-80.
4. Бойко В. Західний кукурудзяний жук – небезпечний шкідник кукурудзи. URL: <https://vpered.od.ua/actual/zaxidnij-kukurudzyanij-zhuk-nebezpechnij-shkidnik-kukurudzi/>
5. Західний кукурудзяний жук (*Diabrotica virgifera virgifera* Le Conte) – небезпечний шкідник кукурудзи. URL: <http://www.karantin.te.ua/userfiles/file/zkg.pdf>
6. Кравець В. Бережіть кукурудзу від діабротики. URL: <https://www.growhow.in.ua/zahidnyj-kukurudzyanij-zhuk-krashhe-pope/>
7. Андреянова Н.І., Сікура О.А. Ризик проникнення та розповсюдження *Diabrotica virgifera* Le Conte у вільні від шкідника регіони України. Науковий вісник Ужгородського університету. 2010. Вип. 29. С. 167-169.